

Az „Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére“ és a „Gizella Egylet“

aradi vezérképviseletége felvessz magas jutalék és átalány járadalmazása mellett ügyes helyi és mozgó ügynököket. — Személyesen jelentkezhetni d. e. 10 órától 11 óráig Arad Andrassy-tér 3. szám. II. em. 42. ajtó.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1902. AUGUSZTUS HÓ 24.

II. ÉVFOLYAM 17. SZÁM. ==

== MEGJELNIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

EGY KÖTET.

Arad, augusztus 23.

Számtalan bizonyítéka van annak az életben, hogyha valami nemesre, szépre, a maga nemében ugyszólván egyetlenre törekszik az emberi elme; azt a sziv, a lélek, a nemesebb akaraterő készíti a kivitelre. És minden új gondolat, mi a kitűzött célt, tervet elősegíti és közelébb viszi a megvalósulás pillanatához: hevesebb dobogásba hozza az ember szívét. Ez a lelket, az akaraterőt új kitartásra készíti, hogy megne rendüljön a nemesebb intenciókból kiindult céljának, tervének — az ellenségeitől: és a reá zuduló irigy ellenáramlattól, mely a fennkölt eszmét már a csirájában is megfojtani szeretné.

És ugyan miért? . . . Azért, mert mi emberek a nagy természetnek a legnemesebb teremtményei igen, igen gyarlók vagyunk. És bármennyire is borítsa be lelkünket, a tudomány, a műveltség, az olvasottság zománca, azért mégis sok esetben e fényes zománcon áttöri az irigység, a kapzsiság csuf szelleme, mely megmételjezi az áttört fényes zománcon át a gyarló halandót, az *őseibert*.

Mert hát, ma már majdnem minden ember, ha megteremtve — megtestesülve lát valakitől valamit, lelkében azonnal kérdést intéz a csuf furia: hogy miért ő — miért nem én? . . . És ezen nincs is mit csodálkozni, mert a mai kor *szelleme*, az egymást minden tekintetben tulszárnyalni való fogalomban nyilvánul meg legjobban. És nem is csoda, hogyha a mai vállalatok, legyen az művészeti, irodalmi, kereskedelmi, vagy iparvállalat, oly sok esetben

csak igen rövid életű. Az igazabb érzésű ember lelkét csak szomorúság tölti el, hogy ha egy lélekből fakadt eszme, ha megis testeült . . . de nagyon hamar elpusztult, szárnyát törte a prózaikus élehetlenség — minek ellenkezője nem mindenkor jár karöltve a fennkölt, a tettekéssző lélekkel.

Valljuk be őszintén, hogy a nagy többség, ha látszólag nem is, de bensőleg nem valami nagy részvétellel fogadja a *másik* pusztulását; pláne hogyha annak hasonló foglalkozása vagy vállalata volt az övével.

Mi, mikor lelkünkben az igaz lelkesedéssel, a sziv mélyéből kibató önzetlen öntudattal lapunkat megindítottuk, tudatában voltunk annak, hogy igen sok ellenvéleményre találunk; dacára, hogy senkinek a szájából nem vettük ki a kenyeret, senkivel irigységes versenyre nem keltünk. Mert az *Alföld* mint illusztrált szépirodalmi, társadalmi és kritikai folyóirat egyedül állt és áll is a vidéken . . .

És mégis elég küzdelem volt az ellenvéleménnyel, amelynek most már csak köszönettel tartozunk. Mert a hátunk mögött van egy teljes év, amelyben lapunk első számától kezdve fokozottabb kitartó lelkesedéssel, a munkálkodás kedve, minden számnál csak gyarapodott.

Mostani számunkkal az „Alföld“ egy teljes, vaskos kötetet képez.

Büszkeség tölti el lelkünket, a mikor áttekintünk a munkában levő első kötet „Tartalom jegyzékén“. Látjuk, hogy célunkat elértük és ígéretünknek becsülettel helyt álltunk. És az a bizalom, mit előfizetőinktől bi-

runk, újabb erőt és kitartást nyújt arra, hogy továbbra is munkálkodjunk: minden befolyás, érdekhajhászás nélkül. A szó teljes értelmében szolgálva a társadalomnak, a szépirodalomnak, a kulturának. És egészséges, önzetlen, nem befolyásolható lelkiismeretes kritikát gyakorolunk továbbra is mindarra, ami ellenkező véleménynyel van, az ember, a társadalom, nemesebb értelemben vett boldogulásával és előhaladásával.

Mint a vidéken egyedüli illusztrált szépirodalmi lap: a vidéki szépirodalom, a kezdő írók felkarolására ezentul is nagy gondot fogunk fordítani. És máris bebizonyítottunk látjuk azt, hogy vidéken is vannak jó és jobb írók, akiket egy csoportban látva az olvasó közönség bizalmával egyetemben: jól esik azt tapasztalni, hogy nem hiába fáradoztunk. Az alapmunkálatokat sikerrel végeztük: ezáltal új erőt, a dologtevékenység kitartó szeretetével megrendíthetetlen bizalmat nyertünk beláthatlan időkre való munkálkodásra. És hogy mi ennyire jutottunk, az csakis a mi hálás, bennünket pártoló — és tőlünk el nem tántorodó olvasóinknak köszönhetjük.

HONISCH L. ISTVAN.

Az „ALFÖLD“ első kötetéhez művészi kivitelű bekötési lapok 2 koronáért a kiadóhivatalban megrendelhetők. Arad, József főherceg-ut 22.

VIGASZTALÁS.

Aranyos déli nap, szerelmes verőfény!
Búsuló két szemét ragyogjad be szőkén,
Halovány orcáját melegited rózsásra,
Hallgató ajakát tanítsad szólásra.

Sugárzó levegő s te, nevető kék ég!
Szomorú kedvének vessétek a végét;
Mondjátok meg neki; a nap itt is ragyog.
Mondjátok meg neki, hogy én is bús vagyok.

KÜRTHY GYÖRGY.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

Elcsett párbeszédéből.

Azt se tudom, hogy hol kezdjem az írást. Hát először is ott, — hogy őszinte legyek: hát szívesen bevallom, hogy szeretnék már Aradon lenni. Ámbár az utóbbi időben elég kellemetlenség történt az én szép és kedves városomban. Rettenetes és hajmeresztő lehetett az, a mikor azt a szegény vízbefult embert a női fürdő egyik kabinja alatt észrevették. Képelem azt a sikongatást, a mi ott volt. Mégis derék ember az a Nagy Sándor dr., hogy úgy védelmébe vette a fürdőző emberek sorsát. De az most mégis kellemetlen az otthon levő jó aradiaknak, pláne a nőknek, hogy egy időre becsukták a *Neptumot*. Istenem, mennyi sok mindent tudna az a fürdő mesélni pláne női uszoda. Ott hallani a legkétértelműbb beszédeket. Mikor otthon voltam, sokszor úgy tettem, mintha nem is hallanám a sikamlós párbeszédeket.

A tantim jól tudja, hogy figyelni és hallgatózni szoktam, azért mindig a sarkamban szokott lenni és egyre a lubickolásra készített. Nem hiszem, hogy egyhamar lássam a Neptumot, mert mire haza megyek, már valószínűleg hideg lesz arra a Maros, hogy fürdeni lehessen benne.

A mint értesültem, valóságos katona járás van Aradon. Három huszárezred van most Arad környékén. Az felette bosszant, hogy nem láthatom őket. Mire én haza kerülök, már csak a mi huszárjainkban fogok gyönyörködni. Kellemes lehetett, mikor a király nevenapján a 33-asok zenekara a hajnali órákban fellármázta a várost, legalább én azt hiszem, hogy kellemes zenére felébredni. Bizonyos vagyok benne, hogy annyi katonát még nem látott a waggongyár melletti tér, mint a mennyi ott a disz-szemlén volt. Ugy hallom, hogy a tisztelt Windischgraetz herceg ur igen magasan hordja a fejét; nem igen lát tovább az ezredesi rangnál. És abban is csak a tősgyökeres németet, osztrákot szereti inkább! Egy barátnőm írja: hogy valóságos tisztí uniformis tábor volt a Fehér Kereszt előtt, mikor Windischgraetz-et várták a banketra. Három tábornok kíséretében jött a pocakos nagyfejű, a törzstisztek ugyszólván sorfalat állottak előtte . . . Akkor vette észre a barátnőm, hogy a várbeli ezredessel mennyivel hosszabbabban beszélt, mint a mi kedves és mindenki által kedvelt daliás huszárezredesünkkel. Hja, így van ez már, az alma nem esik messze a fájától . . . (A tantim szokta ezt így mondani.) Ezt én azért mondom, mert a történelemből tanultam, hogy egy Windischgraetz 1848-ban bizony rettenetes dolgokat művelt a magyarok ellen. És ez a mostani Windschgraetz

fia amannak, nem csoda, ha ez sem szereti a magyarokat. Hát hogy honleányi érzelmemet itt, írásban is bebizonyítsam; kinyilvánítom, hogyha már katonához kellene okvetlen férjhez mennem és a nagyfejű Windischgraetz és egy magyar honvéd őrmester között kellene választanom, — hát bizony az utóbbihoz mennék feleségül. Sokan naivnak és libácskának tarthatnak, de én bizony úgy tennék. Ezt leányi és jövő asszonyi becsületszavamra mondom

A becsületről jut eszembe, hogy most Aradon sok férjnek nincsen becsülete a felesége előtt, (ezt tényleg csak hallomásból tudom) t. i. „valami kosaras“-ügy miatt. Hogy miféle kosárról lehet szó, az felfoghatlan előttem. Azt tudom, hogy már én is adtam kosarat néhány ifju udvarlómnak, (legutóbb a tejfeles szájunak is) de hogy férjes asszonyok, holmi kosaras ügyek miatt haragszanak a férjeikre, ezt én még seholse olvastam és azért érthetetlen is előttem.

Azt tudom, hogy a leány életében nagy jelentőséggel bír a kosár, amelyet egy nem szimpatikus és kevésbé férjképes urnak ad, mert bizonynal amaz várja, aki szimpatikusabb, férjképesebb emennél. Szóval mi leányok sohase erre, (értem az udvarlót) hanem amarra pályázunk: arra, aki fájdalom többnyire távol tartja magát tőlünk. Így szokott ez lenni. De akárhogy is lesz — fájdalom! hogy az én leendő férjem (akár amaz, akár emez is lesz) semmiféle kosaras ügyekben nem fog részt venni, ami miatt becsületén csorba esnék.

Egyébként teljesen bízom a jövőben és egy cseppet sem félek az életnek még nem ismerő titkos és útvesztő labirintusától.

Az örök ifju tantimtól megtanultam a női bátorságot és reményelem, hogy hasznát is fogom venni. Most egy kicsit haragszom a tantimra, mert keveset és ritkán ír. Biztosan ennek valami fontos oka van... Utolsó levelében írta, hogy Bécsujhelyen volt...

Hogyha majd haza megyünk, jól megfigyelem, hogy mit hoz a posta... Nem-e fognak szaporodni azok a levelek, a melyeket oly híven őriz a tantimám.

Az ezredorvos ural most csak nagy ritkán foglalkozom, néha-néha váltok vele egy levelezőlapot. Hogy távol vagyok tőle, hát már nem haragszom reá a szobaleány historia miatt.

Az anyuskám mindég melankolikus... Bizonynyal az én jövőmre gondol. Egyre biztosítom az anyuskámat, hogy megcsinálom én a karrieremet és több mint valószínű, hogy éppen olyan fiatalon fogok férjhez menni mint ő... Mikor ezt mondom neki, mindég nagyot sóhajt... Nem csodálom, hogy a férfiak azt mondják: a nőt nem lehet kiismerni soha... Én is nő vagyok és mégis teljesen igazat adok a férfiaknak... Hogy engem ki tudnak e majd a férfiak ismerni, azt nem tudom... de, hogy az én drága, jó és szép anyuskámat nem tudom kiis-

merni, az már szent igaz... A tantikámról pedig egyáltalán ne is beszéljünk — mert az egy megtesült útvesztő labirintus. Azok a levelek... még álomban sem hagynak nyugtot.

Amint hallom, hála Isten: Zilahinak, a kedves és szép Zsűlnék B.-Gyulán is beütött a szerencse, kívánom is neki, mert megérdemli, hogy pártolják a derék igazgatót.

Úgy hallom, hogy Aradon a téli saisonban színre kerül az „Őrnagy úr“ című darab. Sok mindent hallottam erről beszélni és mindent el fogok követni, hogy elvigyenek a színházba. Szomszédos ismerősömet dr. Avarffy bácsit, meg fogom kérni, hogy ne ellenezze a darab előadását. Inkább vegye rá kedves Zsűlt, hogy töröljenek a darabból egyes részeket. De a széna illatról szóló részt minden esetre protegálni fogom Avarffy bácsinak, mert erről hallottam a legszebb dolgokat mesélni. Én bizonyos vagyok abban, hogy az édes és gavallér Zsűlnék a téli évad is jól be fog válni, legalább az előjelek úgy mutatják. Gonda bácsi a gonosz de jó színházi pénztáros még a nyaraló helyeken se hagy békét az embernek, jó előre szedi az előjegyzéseket a bérletre... És volt színészi becsületszavára állítja, hogy amióta a téli színház Aradon felépült, azóta még egy direktor se produkált olyan fényes előadásokat, mint a milyeneket az ő gazdája a népszerű szép Zsűl fog a téli évad alatt produkálni.

Minden esetre ráveszem a tantimat és az anyuskámat arra, hogy béreljünk mi is. A szívembe nyilallott most arra a gondolatra... hogy hátha már a télen minden kétes hírű darabot nekem is szabad lesz átélvezni: ugyanis, hátha a télire már asszony lesz a —?

ZSINDELYKE.

TONINI HADNAGY.

Írta: LUIGI CAPUAN.

— Szegény Tonini! — szólott Roechi kapitány — mindig arra gondolt.

— Tehát történt egyszer, — vágott közbe Gori nevetve.

— Ah, megint egy történet! — csufolódott Carli is.

Valamennyien gunyolódtak vele, mert minden huszadik szava után egy történetet szokott elmesélni, amelyik mindig úgy kezdődött, hogy: történt egyszer...

— Igen, egy történet, amelyik bizonyára tetszeni fog nektek.

A kapitány hangjában annyi igazi megindultság rezgett, hogy a gunyolódnok elhallgattak, és a kapitány folytatta:

— Hat évvel ezelőtt, nem, van annak már nyole esztendeje is, mind a ketten tiszthelyettesek voltunk. Tonini egy fogadást vesztett el és négy üveg pezsgőt fizetett a Solpherino-kávéházban. Ott volt Rossi is, aki Cassalánál esett el, meg Bertí, aki Saganetti mellett halt meg a esatamezón, no meg Colonelli is ott volt, aki most a negus foglya. Azonkívül ott volt még . . . no ki is? . . . Mind derék jó fiuk voltak . . . Ki is volt még ott. Istenem? . . . Ah, tudom már! Roncali . . . Roncali . . . később egy balletleány miatt agyonlőtte magát. Pedig várhatott volna egy kicsit. Afrikában megtették volna neki ezt a kis szívességet mások. No de halljátok a történetet:

Tehát Tonini négy üveg pezsgőt fizetett. Szenvedélye volt szegény fejének a fogadás; és folytonosan vesztett. Hanem azért mindig jókedvű volt; különben tehetta a telt tárcája mellett. Ott ültünk tehát a Solpherino kávéház előtt, San-Marco felőli részen . . . Már nem emlékezem az utca nevére.

Lehetett úgy délutáni ött óra, a többi asztalok üresek voltak, csak mi öten ültünk még beszélgetve. Egyszerre Tonini hirtelen fölugrott és . . . nem lehetett vele bírni, magánkívül volt. Egy leányt pillantott meg — később mesélte el, mert mi semmit sem vettünk észre.

Tíz perc múlva megint visszajött. Valóságos kérdéscápor zuhogott a fejére: Uj hódítás, mi? Na ez gőzerővel ment! Villamos erővel!

— Kudarc! — válaszolt kacagva, majd félig komolyan, félig tréfásan tette hozzá, — szinte hihetetlen, de úgy látszik, még tisztességes leányok is vannak a világon . . . legalább egynehány.

Tonini alapjában véve nem volt cinikus, inkább szentimentális hajlamai voltak, de szeretette játszani a blazirtat. Hiszen ezzel valamennyien így vagyunk abban a korban. Az izzó szemü, feketehajú szépséget olyan rajongással írta le, hogy Roncalli szatirikusan szóló közbe:

— Hiszen te egy valóságos gimnazista vagy fiam.

Roncallinak azonban nem volt igaza: Tonini nem volt félnk, epedő szerelmes; sőt ellenkezőleg nagyon is vállalkozó, talán egy kissé tulmerész fiu volt. Tudok felőle egy esetet, amelyik könnyen tragikusan is végzőzhetett volna. Ez azonban nincs összefüggésben azzal a történettel, amit most akarok elmesélni.

— Szinte hihetetlen, — ismételte Tonini — Követni kezdtem a leányt. Egyedül volt, éjjel tízenegy órakor; és azzal az ismeretes kutató tekintettel vizsgálta az utcát, amely mindenre feljogosítja a férfit. Azt síttem, nem csalódhatok és mégis csalódtam. Utána siettem és elálltam az utját. Abban az időben és azon a helyen megengedhettem ezt magamnak.

— Mit akar? — kérdezte a lány.

— Téged! — válaszoltam.

— Engedjen távozni!

— Tíz lirát adok! — szóltam tárcámba nyulva.

— Bocsásson el, — szólt a leány; hangja azonban mintha bizonytalanbbról esengett volna a tizlírás láttára. Mikor nagy, fekete szeméit rám emelte, tekintetében valami névtelen aggodalom, valami néma könnyörgés volt.

— Eresszen utamra, uram, — szólt aztán és megtaszított engem, hogy csaknem elestem. Azt hiszem, — folytatta Tonini — azzal az erőszakos fellépéssel akarta palástolni azt a titkos vágyat, amely a pénz láttára föltámadt benne.

A lány, hogy a további közeledésnek ulját állja elsietett: Tonini azonban, aki, ha valami caprice-a támad, mindenre, még nyilvánvaló ürültségekre is képes, utána sietett és egy ház kapuja előtt be is érte. A leány azonban olyan erőlyesen kopogott a zárt ajtón, hogy Tonini kénytelen volt minden reményt feladva távozni.

Tonini kudarcá fölött valamennyien neveltünk és Roszi azt ajánlotta a szerenesétlenül járt udvarlónak, hogy fizessen egy üveg marsalait.

— Jó — nevetett Tonini — igyunk egyet a világ nyoleadik csodájának egészségére — az egyetlen tisztességes leányéra, akivel életemben találkoztam!

És megrendelte a marsalait.

A fiu egy kicsit hiu volt és ennek következtében bőkezű. Végre is azonban, ha nem muszáj nagyon sokat számolgtatnunk . . . Derék fiu volt! Az a kis hiuság is jól állott neki. Colonelli, aki egy kicsit poeta is volt, mindjárt verset is kombinált a tiszteletére. Erre Toniniban is felbuzdult a poézis és éppen bele akart fogni a rögtönzésbe; vers helyett azonban egy meglepett fölkiáltás tört ki az ajkán:

— Itt van!

Meglepetve fordultunk hátra valamennyien. Csakugyan nagyon szép volt az a leány. Én profilban láttam klasszikus metszésű, sötét arcát. Egyenesen maga elé tekintve gyorsan sietett el a kávéház előtt. Fehér ruhájában olyan volt a sejtelmes féhomályban, mint valami jelenés, amely kísérteties lépéssel siet a hid felé.

— Ez egyenesen a vízbe rohan — kiáltott Bertí.

— Eh mit! — szóltam én — igyunk! Az ő egészségére.!

Tanácsomat azonban senki sem fogadta, a poharak nem esendültek össze, az egész társaság szótlan, szórakozott maradt. Tonini égő tekintettel meredt a sötétségbe, ahol a fehér alakot eltűnni látta. Egyszerre egy kiáltás hangzott.

Azt a kiáltást soha nem fogom elfeledni.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGROVATA.

Roth Margit.

Kossak fényképe.

Aztán irtózatossá csöndessé vált. Irtózatossá, irtózatossá volt az éjszaka hallgatása; irtózatossá csak az a második elfojtott, vergődő kiáltás volt, ami azután következett . . .

Tonini felugrott s mi valamennyien utána rohantunk. A tulsó parton egy munkás sietett a víz felé, aki megelőzött bennünket.

— Belevetette magát, — kiáltott át az ember.

A töltés tetejéről kétségbeesve tekintettünk le a csatornába valami jel után.

Tonini lecsatolta a kardját. A víz sötéten, titokzatosan hömpölygött tovább alattunk.

— Itt ugrott bele — szólt a munkás a tulsó partról, a jobboldalra mutatva.

És csakugyan, azon a helyen a víz abban a pillanatban valami fehér tömeget vetett fel. Mielőtt azonban Tonini a vízbe vethette volna magát, a tulsó parton álló munkás feje felett már összezsaptak a hullámok . . .

Borzasztó pillanatok következtek! Visszafojtott lélekzettel lestük a dráma fejleményeit; szívünket a torkunkban éreztük dobogni.

A munkás uszva a hid felé fordult.

— Semmi! — kiáltott kétségbeesetten Tonini, aki időközben szintén levetette magát a töltésről. A két ember lent a zugó elemében újra fölvette a harcot a habokkal. Felkutatták a hid tájkát, a kavargó

mélysegeket . . . Semmi . . . Semmi! Átrohantunk a másik oldalra. Két-három reménytelen pillanat el — nekünk egy örökkévalóság! Semmi!

— Minden hiába! — kiáltott Berti.

— Tonini! — kiáltottam én — hol vagy?

Coloneli lesietett, hogy a munkásnak kezét nyujthassa. Rossini Tonininak segített.

Aztán nem láttunk többé semmit.

— Az ár elsodorda — szólt a munkás — itt a legerősebb a víz sodra.

— Szegény leány — sóhajtott Tonini, víztől csepegő ruháját rázogatva.

— Menjünk szóltam — különben még megbetegszel.

— Értesíteniünk kell a szülőket — mondta Tonini — itt laknak nem messze, ismerem a házat . . .

Valamennyien követtük Toninit. A kopogásra senki sem felelt. A kapu mellett egy alacsony ablak tárva-nyitva állott.

— Talán itt ugrott ki — vélekedett Berti és beszólt az ablakon.

Semmi válasz.

Tonini erősebben kopogott. Erre aztán egy öreg asszony az ablakhoz jött.

— Az ön leánya, . . . — kezdte Tonini s ekkor már az apa is az ablakhoz jött.

Az öregek nem értették meg Toninit és kijöttek.

Az öreg ember tántorgott; be volt rugva. Az asszony meg akarta akadályozni, hogy kiöjjön. Az öreg erre csúnyán káromkodni kezdett. Tonini válon ragadta a vén pálinkásbutykost és a fülébe ordított:

— Te vén korhely! . . . A lányod vízbe ölte magát.

Az öreg asszony jajgatni kezdett és a haját tépdeste, de a részeg ember ötlöve-hatolva motyogta.

— Tíz lírát kínáltak neki! Hát miért nem vette el . . . Ostoba jószág; . . .

Tonini undorodva lóditotta el a részeg embert magától és rekedten mondta a fogai között:

— De jó, hogy nem mentettük meg szegényt.

Aztán erőt vett rajta a kimerültség és a hideg. A fogai összeverődtek. Hűvös éjjel volt és Toninin csuron-víz volt a ruha.

Hetek multak és Tonini még mindig szomorú volt. Nem lehetett szavát venni. Jó fiu volt, nagyon jó fiu! Ugy halt meg, mint egy hős az ütege mellett és megérdemelte a szép halált.

Rochi kapitány elfordította a fejét, hogy a bajtársak meg ne lássák a szemébe tóduló könnyeket.

A BOLDOGSÁG VÍZIÓJA.

Egy járatlan úton, csörgő patak mentén
Álmodozva megy az ifjú költő, szegény;
Az az ábránd-világ, mi lelkét betölté, —
Tette e percét boldoggá és széppé.

Mert a zord valóság, mi az életben van:
Könyörtelen harag a hirtelen sorsban —
Bánatossá tette a poéta lelkét,
Fájó érzélemmel hatotta át szívét.

De a természetben, hol suttogó lombok
S csergedező patak elveszik a gondot.
Szárnyal a képzelet eget-érő messze:
Hol a természetnek véges-végtelenje.

Ott a bús poéta éli a világát . . .
És felleli, érzi bűvös boldogságát —
Mindannak, mit tőle a sors megtagadott,
Viszontszerelmet, hírnevet, nagyságot.

Viszi a képzelet édes szerelméhez —
Közel már, egyetlen gyönyörűségéhez.
És rebben az álom s a leány eltűnik,
De újra előjön, — szerelméhez vágyik . . .

Addig játszik a lány, inceskedik egyre,
Amig egyszer édes esőket vált az vele,
Boldog a poéta, övé a leányka —
Aki ötet soha, soha meg se látta.

Büszke egy teremtés, nagy úrnak leánya,
Hogy is nézhetne egy szegény poétára . . .
De az álomvilág, ábrándos képzelet —
Meghozta a nemremélt viszontszerelmet.

Es így ment ez tovább, a vízió képe
Mindegyre változik, csupa jóra, szépre.
A poéta boldog, elérte a célját —
Hirneves író lett, bámulják, csodálják!

Kapkodják a versét, prózáját egyformán,
Tőle most olvasni: az bizony divat ám...
Ajtója-küszöbét mily sokan átlélik;
Az ő szivességét igen sokan kérik.

A hires írónak nagyon jó a szive,
Mindenkivel jót tesz, akárki is kérje.
Nem törődik vele, ellensége volt-e —
Hogyha csak teheti, mindent megtesz érte.

A vízió képe, a csalfa színjáték:
Egyszerre csak rebben. És minden eloszlik!
Hol van az az érzés, hol van az álomkép,
A mi általjárta a poéta lelkét? . . .

S újra előtte van a zord jelen képe.
Látja, sehol semmi. Mi lesz majd a vége? . . .
Kiül homlokára a gond verejtéke, —
Csak úgy omlik alá szemeknek könye.

Szertelen, vagy bolond a szegény poéta,
Aki a verseit olyan szivből írja!
Nincsen arra szükség. Nem indít meg szívet,
Nem kap a verseért egy darab kenyeret.

LIPTÓFALVI ISTVÁN.

KRÓNIKA II.

NEVEK A LEVEGŐBEN.

Arad, augusztus 23.

Mióta az aradi kosaras asszony a rendőrség kezei közé került, s ennek viselt dolgai részben nyilvánosságra jutottak, annyi Aradon a pletyka és a szóbeszéd e tárgy körül, mint amennyi még sohasem volt. Az eseményekkel körülbelül tisztában van mindenki, s ez azt mutatja, hogy bár a napi sajtó kellő diszkrécióval foglalkozott ezzel a dologgal, mégis elérte ezen a módon is azt az eredményt, melynél többet akkor sem tudott volna kieszközölni, ha ezt a piszkos ügyet keztyű nélkül s a maga meztelenségében tárja a nyilvánosság elé. S ez helyesen van így. Az emberek kíváncsiak s ha ma csak egy fontnyi pikantériát kapnak, holnap már egy kilónyi kívánnak. Ha ezt nem kapja készen a napilapoktól, akkor maga vesz fáradságot s ha valami furja az oldalát, maga jár utána, hogy kíváncsiságát kielégítse. Az újságok szempontjából tehát körülbelül mindegy, hogy mennyit hoz nyilvánosságra az odiózus ügy részleteiből. Ha többet hoz, akkor az emberek kíváncsisága többet kap készen, feltálalva a rejtelmességekből, míg ha megválogatja közlései anyagát s csak annyit ír meg, amennyit a legszendőbb lányolvasó is pirulás nélkül elolvashat, — az eredmény ugyanegy: a kíváncsiak tömege ugyanis megtudja azt, amit kíván tudni, csak hogy maga jár utána, a lap pedig megtartotta azt a nívót, amelyen alul már a nyilvánossággal szemben követett volna el indiszkréziót. Ez általános érvényű igazság s tisztelet érte az aradi napisajtónak, amiért nem vétett ellene.

Sed nunc veniemus ad fortissimum. Egy kivétel van azonban. Van ennek az odiózus ügynek egy olyan részlete, amelynek nyilvánosságra hozatala vagy elhallgatása felett erősen vitakozni lehet. Még is indult felette a vitakozás, még pedig a nyilvánosság előtt. Arról van ugyanis szó, hogy milyen beszámítás alá esik zurnalisztikai szempontból valamelyik lapnak az az eljárása, hogy nyilvánosságra

hozza azoknak az uraknak a neveit, akik a kosaras asszony bűnügyében kompromittálva vannak.

Elmélkedjünk erről egy keveset, érdemes rá a tárgy. Anélkül, hogy állást foglalnánk valamelyik lap nézete, vagy elvei ellen, vagy pártjára állnánk egyik vagy másik félnek, a magunk álláspontját fejtjük ki ebben a dologban a következők szerint:

A sajtónak egyik általánosan hirdetett kötelessége az, hogy üldözze a bűnt, a rosszat, ami a társadalmat és a társadalmi életet megrontja. Minden lap maga választja meg azt a módot, amely szerint ezt a kötelességét végzi s mindegyik lap megtudja választani a formát és azt a mértéket, amelylyel a büntetést méri a bűnösökre. Van dolog, amelynél elég a kompromittáltak neveit nyilvánosságra hozni s ez nagyobb megtorlás, mint ha ugyanazon emberek egyéb cselekedeteit egy egész vezéreikken keresztül perhorreskálja. S ha a lapok nyugodt lélekkel pellengérré állítják a tolvajt, a sikkasztót, a gyilkost, ha ezeknek nevét nyilvánosságra hozza, a pontos leírását adja annak is, hogy mily módon követték el bűnüket, stb., — miért ne tehetnék meg ugyanezt azokkal a bűnösökkel, akik nem pénzt loptak, hanem mást, akik embertársaiknak nem életét oltották ki, hanem mást, ezzel egyenértékű egyéb kincsét.

Azt el nem lehet indokul fogadni, hogy ilyen ügyben a pusztát nevet kiírni nagyobb büntetés, mint másféle bűnügyben két hasábos ismertetést írni. Nem lehet elfogadni indokul azért, mert a bűnnek pártatlan formában való, hű nyilvánosságra hozatala az illetőt *csak bűne nagy-ágának arányában kompromittálhatja*. Lehet, hogy a törvény paragrafusai az ilyen bünt kisebb büntetéssel sújtják, mint például a sikkasztást, vagy gyilkosságot, de az már nem igaz, hogy ezért kisebb bűn is volna az, már tudniillik a *társadalom szempe tjaból*. Már pedig a sajtó a bűn üldözésével, annak nyilvánosságra hozatalával nem törvényi uton, nem börtönbüntetéssel, hanem társadalmi uton, a társadalom rendelkezése alatt álló eszközökkel ítél. És ezért ítélete feltétlenül csak igazságos lehet.

Ha tehát a kosaras ügy publikálásába bele fogott a sajtó, pártatlanságot követ el, ha nem hozza nyilvánosságra a bűnösök neveit tekintet nélkül arra, hogy milyen állást foglalnak el a társadalomban az illetők. Minél előkelőbb társadalmi állásuk, annál súlyosabb a bűnük. Annál inkább pellengérré kell őket — ismételjük pozitív adatok alapján és nem pusztá szóbeszéddek után — állítani. Ez az igazság, melyet ebben az esetben is követniök kell a lapoknak már csak azért is, hogy a folytonos suba alatt való beszélgetésekkel ártatlan embereket meg ne hurcoljon a pletyka és a kíváncsiak mohósága.

HÁROM CIGÁNY.

Teleki Sándor fordítása.

Három cigány heverészett
Ott a fűzfa mellett,
Hogy szekéren a nagy pusztán
Átvergődnöm kellett.

A kezében hegedűje
Volt az egyikének,
S alkony-pirtól körülfogva
Szólt a tüzes ének.

A másik meg pipázgatott
És a füstöt nézte,
Mintha földi boldogsága
Be volna tetézze.

A harmadik nyugton alszik,
Cimbalma az ágon —
Húrján szellő suhan végig
S szíve fölött álom.

Ruházatuk csupa lyuk, folt,
Tarkán szerteszéjjel,
S mégis bátran dacoltak ők
Földi sors-szeszéllyel.

Háromszor is megmutatták:
Ha borul az élet,
Fittyet hánycsa átsegít rajt'
Álom, pipa, ének.

Vész a kocsi, de egy varázs
Fogva tart egészen,
És a barna cigánynépet
Meg sokáig néztem.

LENAU.

PUSZTULÓ FAJ.

(Regény.)

(11. Folytatás)

— Az „ALFÖLD” számára írta: KOSZTKA MIHÁLY. —

— Ne így, barátom, ne így ítélj meg. Hanem te nem tudod mit kívánsz tőlem. Még senki sem hallá ennek a történetét, te vagy az első. Eddig mindenki azt gondolta: szeszély, demokratikus érzelmek tulhajtása vagy tudom is én mit gondoltak. Pedig sőtét története van ennek. De halld.

Ős nemes magyar családból származott anyám. Családfánkat a tizenegyedik századig tudom felvinni. Anyai nagyapám igen gazdag, mondhatnám dúsgazdag volt s nagy házat vittek. Anyámat Jozefinnek hívták és arcképéről itélve, — mely a cimenteremben foglalt helyet a többi ősök közt — igen szép lehetett. Házunknál, mely a vidék arisztokráciájának gyűlhelye volt, sok mágnás fordult meg. Egy alkalommal hadgyakorlatot tartottak nagyapám birtoka

közeliében és a főtisztek mind a mi kastélyunkban voltak beszállásolva, kik között — mint később megtudtam — egy klasszikus szépségű, fiatal kapitány is volt: Reinbold Henrik herceg.

Relly csendalkozó pillantást vetett Sztárayra a Reinbold név kimondásakor.

— Csodálkozol? Tán már sejtetted is; ne találgasd, majd elmondom én.

Anyám, az akkor még tizenhét éves leány csakhamar megszerette a szép osztrák herceget, s a hercegnek is igen megtetszett anyám. Szerelemmé, erős szenvedélyű szerelemmé változott a vonzalom, minnek egy elvakult pillanatában . . .

Egy eszmétől hirtelen megkapva elhallgatott Sztáray. Majd annélkül, hogy pardont mondott volna, elment a másik szobába, honnan pár perc múlva egy kis csomaggal tért vissza.

Fehér pergamen papírral borított csomag volt, fekete selyem zsinórral átkötve. Letette az asztalra, s míg két kezével átfogva tartotta, kissé remegő hangon mondá Rellynek.

— Látod, ebben a kis csomagban napló van, melyet őszinte nyíltsággal, erős megfigyelő tehetséggel anyám vezetett. Ebből a naplóból fogod megtudni, miként lett Jozefin anyámmá.

Óvatosan bontotta fel a selyem zsinór bogját, s miután kis ideig forgatta a pedans rendben egymás mellé helyezett fehér lapokat, az egyik levél jobb felére irt dátumnál megállott.

— Elfogom néked olvasni azt az éj leírását, melyet anyám harmadnap irt, hogy szenvedélyök az örületbe hajtották őket.

Kibontott két szivart ezüstös héjából, levágta a végeiket s odanyújtá az egyiket Rellynek, a másikat meg ő dugta szájába. Mikor már kezdett a szivarok kékes füstje felfelé esavarodni, olvasni kezdé:

. . . A nap véres arccal már régen lebukott a park fáinak mögött, s az utolsó vörös, tört fényű sugarak is lesiklottak a szinte égig mereű fenyők sűrűséről. Ó mint reszkettem, fogaim össze-össze ütődtek a sejtelmes félelemtől, kezem belémarkolt vállaimról függélyesen lefutó ruhám szövetébe, futni szerettem volna vissza, vissza és — mégsem mentem.

Mikor beléptem a lefüggő indáktól teljesen befült lugasba, mely olyan volt, mint egy élő, zöld falakkal körített szerelmes kis fészek, úgy éreztem, bűnt, nagy vétet követek el.

De mikor éreztem Henrikem meleg két karját, mely szorosán fonódik fűzetlen derekam köré, élveztem ajka első tüzes csókját, ó akkor úgy képzeltem: ez nem bűn ez csak szerelem.

. . . Összekulesolódva, sokáig ültünk némán, csak egymás szakadozott lélekzetét hallgatva. Aztán lassan-lassan úgy éreztük, mintha szánkat valami delej hatalma egymás felé vonzaná, s mi nem bir-

tunk, tán nem is akartunk ellenállni az édes kénysernek.

Henrik arcomra illesztette forró száját, én meg szinte hozzátapasztottam remegő, megránduló ajkamat az ő szenvedélyes csókoló szájához s megindult a csók észvesztő, a vért felkorbácsoló, a szenvedélyt felgyújtó örületes deliriuma.

Mintha ezer meg ezer hangya járta volna át testemet, úgy sajgott a bőröm s vérem, mintha pezsgős vizet boesátottak volna belé, úgy kezdett forrongani. El-elkapta néha fejem, kirántva csókban fürdő számat, hogy aztán — valami mámorító, az agyat el-elhomályosító erő kényszere alatt — újra oda adjam magam, még jobban csókolva az édes ajkat, s még közelebb simulva az aranysujtásos atilához.

Távolról cigányzene hallatszott, a tisztek valahol éjjeli zenét adtak. Néha be-bevetődött a mi kis lugasunkba egy-egy akkord, a park virrasztó fülemüléi és kezdték csattogtatni dalaikat, egy pár hosszú trillát mi is hallottunk, de minket csak fél álomban.

Már visszaemlékezni is alig tudok, valami dühvett erőt rajtunk, már nem is csókoltuk, de haraptuk egymást. Henrik idegesen szoritó keze néha-néha vigig siklott rajtam, le egész bokáig, aztán hirtelen magához ölelt, hogy arany vitézkötése kínosan vérezte fel, könnyű batiszt ruhámon keresztül keblemet.

Ó milyen gyönyörrel teli óra volt az. Egyszer aztán úgy éreztem, hogy végtelen gyorsan vérhullámok szaladnak át testemen, Henrik karjai mint tüzes kapesok fogtak körül, valami örületes vágyvett erőt rajtam, szerettem volna valamit s nem tudtam szólni se, ki akartam magam tépni az ölelésből, de Henrik szinte durva lett és nem engedett. Ekkor birkozni kezdtünk.

Én mindig gyengébb lettem és engedékenyebb s ő folyton erősebb és követelőbb. Az utolsó kísérlet után, hogy kiszabaduljak, már nem is tudom mi történt.

Lehunytam szemem s hagytam magammal mindent tenni.

. . . A csillagok halaványulni kezdtek, mikor Henrik sajgó testem ölebe vitte fel, lábujj hegyen lépkedve a szobámba.

Olyan óvatosan tett le az ágyba, olyan félve csókol meg, pedig én úgy szerettem volna, ha erőszakos lett volna, ha szenvedélyesen csókolta volna számat, mint ott lent a lugasban, hisz az volt az édes, a szerelmes, az igazi csók . . .

Aztán elaludtam . . .

Sztáray letette kezéből a napló leveleket. Vigyázva, félve illesztgette újra össze a lapokat és gondosan kötözte újra át a fehér pergament a se-

lyem szállal. Pár percig maga elé bámult, mielőtt mondta.

— Látod ilyen volt az én anyám.

Ujra két szívart vett elő, bár a másik kettő még félig sem volt szíva és folytatta a történetet.

— Midőn én megszülettem, anyám fél év után meghalt. Élet életért. Reinbolddal, ki nem volt hajlandó anyámat nőül venni, nagybátyám megvere-kedett és megölte párbajban, hanem fiatal Sercey ekkor már kieszközölte volt számomra és egész családunkra a báróságot. A herceg nagyon jól számított, mert rangkórságos apám száját evvel egészen be-tömte volna, csak nagybátyám biztos kezében esalódott, mikor a kardot visszautasította és pisztolyt kért. Mindezeket én csak huszonöt éves koromban tudtam meg nagyapám leveléből. Ekkor már minden tagja családomnak a temetőben, az ősi kriptában nyugodott.

Én amint a levelet elolvastam, azonnal letettem bárói rangomat és letettem nevem felét is, mert te is tudod, ezelőtt Sztáray-Reinbold Pálnak mondtam magam. Ime most már tudod az én báróságom történetét, s beláthatod, hogy lehetlenséget kívánsz tőlem. Tudom, az öreg Reingruber szintén rangkór-ságos, hanem ki tehet arról, Még csak egy módja van a dolognak, ha elfogadom az öreg Reinbold her-ceg ajánlatát.

— Micsoda ajánlatát?

Sztáray felkelt, szekrényéből egy levelet vett ki s olvasá:

„Egy sir szélén álló aggastyán, egy nyolevan-ötéves ősz ir önnek és kér. Reinbold János herceg vagyok, atyja Reinbold Henriknek és végső tagja a Reinbold családnak, bennem kihál a család. Tudom, hogy Önben fiam vére csergedez, mert arra csak egy Reinbold vérből származó képes, hogy rangot, nevet eldobjon büszkeségből. Ön is végső tagja családjának, én is, egyesítsük a két családot. Ön még fiatal, családot fog alapítani, kérem tehát: vegye fel ismét családom nevét nevében és én adoptálni fogom hercegi címmel, mert így legalább megma-rad családom neve. Válaszát remegve várja önnek hive

Reinhold János herceg.“

A báró izgatottan ugrott fel és szinte kiállta:

— Neked ezt el kell fogadnod. Ez a végzet beleműködése sorsodba. Ezzel egy aggastyán utolsó napjait édesíted meg, magad számára pedig a boldogságot szerzed meg.

(Folytatjuk.)

EMLEKÉK.

I.

Hol bólintgatnak a fenyőfák,
Hímes réten vezettem őt át,
S az oldalán — bármerre mentem —
Dalok fakadtak a szívemben.

A dalolásnak vége mostan;
Járok magam az utcásonban . . .
Minden lépésnél fáj a szívem:
Egy-egy dalocskám elveszitem.

II.

Ott künn ültünk a padon, én, te;
Feljő a hold, sápadt, hideg. —
Nézünk a néma, fényes éjbe.
Az én kezemben a tied.

Rég nézzük már a sárga holdat,
Az süt tovább, sápadt, hideg . . .
Kezed kezemből már kivontad,
Bár azt sem tudtad, hogy minek.

S az éj mindég mélyebbre válik . . .
A hold ragyog . . . sápadt, hideg;
S nézek belé, ó, még sokáig.
A dermedt, megfagyott szívek.

III.

A kis falun keresztül itt ment
Egy napsugaras délelőtt.
Itt láttam én ő benne mindent,
Hogy először láttam meg őt.

A patak mellett, ott a parton
Bólintgat egy fenyőfásor,
Hol biborfényben száll az alkony . . .
Ott sétált ő napnyugatkor.

Hol az utolsó fa köszöntget,
Oda karcolta be nevét —
És ottan a kis ház előtt meg,
Ah, ott a szívem tépte szét . . .

SIKLÓSSY LÁSZLÓ.

A világirodalom termékeiben böngészgetve, az idegen regényírók műveit lapozgatva, úgy találok, hogy Verne fantáziája és Zala naturalizmusa egy pontban találkozik és e ponton a *nő* áll. A bonyodalom számai körülré futnak össze és a kibontakozás rendszerint az első csók után kezdődik. Ha nem félnék attól, hogy a nagy reformátorok közös sorsára jutok és újításomban a zseniálitást csak késő évszázadok nemzetségei fogják felfedezni, a mostanítól eltérő irányba terelném a regény-írást. Csókon kezdeném a dolgot, csókkal folytatnám és az lenne a csattanós befejezés is. Meg vagyok győződve, hogy én lennék a szép olvasónők *enfantgató*-je.

Zempléni P. Gyula.

JANCSI.

Irta: Czövekh Károly

Áldott, jjszívü gyerek volt Hegyi János, csak egy rossz tulajdonsága volt: a félnétség. Gyakran még a saját maga árnyékától is megijedt.

Semmiel nem lehetett volna kihozni a sodrából, a miért talán bosszankodott volna. Mindent türt nyugodtan, csak ezért nem, csak azért az egy szóért haragudott nagyon, ha valaki azt találta mondani neki, hogy „Jancsi”.

Ezt már nem hallgatta el szó nélkül, erre már dühös lett. Ha pedig egyszer dühös és haragos lett, akkor nem volt tanácsos szóba elegyedni vele.

Mintha elvesztette volna az eszét, örült módjára hadonázott, kiabált, sőt néha ütött is.

Hogy miért volt ennek az egy szónak annyira ellensége, annak egy kis története van.

Rövid kis történet az egész.

... Egy szép májusi estén, illetve éjjelen történt, azon a napon, midőn az édes atyja, Hegyi Máté, a vidék leggazdagabb földesura, az aranylakalmát ülte.

Természetes, minden rokon, ismerős és a jóbarát meg volt hiva az ünnepélyes alkalomra s estére a díszes vendégkoszoru annyira megszaporodott, hogy kicsi lett Hegyi Máté hat szobája a vendégsegreg befogadására, még sátrakat is kellett felállítani, hogy mindegyike helyet találjon.

Hegyi Máté nem is tudta volna elszivelni, hogy csak egy ember is rövideget szenvedjen a házában.

Még le sem ment a nap, a férfisereg javarésze már ugyancsak nyakára hágott egy pár hosszúnnyakú szilvóriumos üvegnek, — mert hát az volt a motó, hogy vacsora előtt nem szabad bort inni. Akkor nem fog jól esni az étel, jobban csuszik a papramorgóra, — a minek aztán az lett a következménye, hogy egyik-másik a jóévtágy rovására annyit betalált szedni a szilvaléből, hogy még el sem következett a vacsora ideje, már is rózsaszinben látta magakörül az egész mindenséget.

A szép nem, mely ugyancsak erősen képviselve volt, a park lombos fái alatt élvezte a kellemes esti levegőt, egyrészők pedig a kis kerti tavauskán esolnakázott.

Szóval jó kedv és vidámság volt Hegyi Máté házában.

... Csak egy volt a szomorú a vidákok között, egy, aki nem ivott, aki nem beszélt: a János.

Alig lehetett szavát hallani.

Hiába akarta mulattatni a kis Tóvölgyi Irén, a szolgabíró ur kékszemü, szökehajú leánykája (aki, melleleg megjegyezve, titkos imádója volt) unalmas volt előtte a társalgása.

Alig lehetett szavát hallani.

Másfelé vonzotta a szive.

Áttellenben, a hegyen túl, egy kis hegyszakadékon át, ahol a Szendrőyék nyaralója volt, ott járt a gondolata annál a másíknál, akinek a szerelmét bírta.

Az ő szemében Szendrőy Jolán volt a lányok mintaképe.

... Már kilene óra felé járt az idő, mindenki jelen volt, csak még a Szendrőy család hiányzott.

János egyre komorabb lett, nem lelta a helyét.

Tekintete folyton a parkba vezető utra tévedt: izgatottan várta, hogy mikor jönnek már, mikor láthatja ...

De hiába várt, a Szendrőy Ákos kocsija csak nem jött.

Pedig hogy megismerte volna még a távoli zörgését is!

Mikor aztán már nem győzte várni, nem szolt semmit, észrevétlenül kilopózkodott a társaságból; felnyergelte a lovát s tartott egyenesen a szakadék felé.

Nagy elhatározásába került ezt tennie, még sohasem lovagolt az éjben, félt a sötétségtől.

De most ugy érezte, mintha több bátorságot öntött volna lelkében ez a folyton szeméi előtt tündöklő lény, imádott kedvesének képe.

... Az utszéli fák lehajló ágai meg-megcsapdosták izzadt homlokát. Túrte nyugodtan s nem gondolt másra, csak szerelme felejthetetlen tárgyára, Jolánra.

A tájék mind jobban-jobban sötétedett. Egyhangu némaság honolt a vidéken, csak néha hangzott a messze láthatár felől egy-egy tompa moraj, — az ég dörgése s a villám távoli cikázása.

Gyors ügetéssel haladt előre.

Utja a temető mellett vitt el. Megsarkantyuzta lovát, hogy mielőbb túl legyen a halottak birodalmán, a midőn újból s már közelebről egyet villámlik s ugy tünt fel előtte, mintha a villám vakító fényénél egy fekete alakot látott volna mozogni az utszéli sirok között.

Erőt vett rajta a félelem.

Sebes vágatva igyekezett tovább a szakadék felé. De még nem ért el odáig, utólérte az eső.

Fel sem vette, hogy teljesen átázik, csak ment ...

Már bent volt a szakadékban, midőn a lova hirtelen megállt s bárhogy ösztökélte, nem akart tovább menni. Ágaskodott, nyiritett, kapálódzott, csaknem levetette magáról a gazdáját.

János nem tudta mit tegyen.

Végre is leszállt róla, akarta vezetni egy darabon, de mindhiába, a ló nem mozdult.

Ekkor újból villámlott ... s elébe tárult a helyzet.

Egy lezárt koporsó feküdt az utszéli gyaloguton

János halálsápadt lett, kezei reszkettek a félelemtől, alig bírta a ló kantárszárát tartani.

... Letérdelt a koporsó mellé és imádkozott ...

Imádkozott sokáig ... Egyszer azon vette észre magát, hogy a vihar elmúlt, az ég kitisztult s a teli hold halaványan világítja meg a kanyargós hegyszakadékat.

Felallott ... Hanem ebben a pillanatban a koporsó is megmozdult, s a teteje felpattant és egy élő alak vánszorgott ki belőle ... Nagyokat nyújtózott, bizonyosan szűk volt neki a tulvilági hely.

János hátratántorodott ...

A feltámadt paraszt látva, hogy megijedt tőle valaki, nagy alázatossággal igazolni kezdé magát.

— Ne tessék félni uram, nem tehetek róla, hogy így történt a dolog velem. A sógorom, a Bacsó Marczí lakhelye lesz ez a koporsó. Ma halt meg szegény, neki viszem a városból, hanem utólért a vihar, hát akkép gondolkoztam, hogy míg elvonul a felleg, hát belefekszem, legalább nem ver agyon az eső, a koporsó meg amugy is megázott volna, de annak nem árt. — Azzal fogta magát, felvette a koporsót és vitte hazafelé.

János alig bírt magához térni ... egy darabig még ott állt mereven, mozdulatlanul a lova mellett ...

Nem merte tovább folytatni az utat, hanem visszatért. Olyan fehér volt, mint a halál.

... A vendégsereg örömrivalgással fogadta, midőn megjelent közöttük s ekkor látta, hogy Szendrőyék is ott vannak.

Míg ő az országuton ő hozzájuk szándékozott menni, addig ők megérkeztek gyalog a kis hegyi uton keresztül.

Természetesen, egymást érték a kérdések, hogy hol járt, miért olyan sápadt?

Mikor elmesélte az egész históriát, a kis Jolán oda ment hozzá, szerelmesen nézett a szeme közé s csak annyit mondott neki:

— Maga Jancsi!

S rajta is maradt, hogy Jancsi.

... Ez a története, hogy miért haragudott Hegyi János, valahányszor ezt a szót kockáztatta meg valaki vele szemben.

Ovid szerint az arany korszakra következett az ezüst- és végre a vas-korszak. A magyar sajtó ellenkező irányban halad; van tehát kilátása idővel aranykorszakát elérni és az akkor lesz, mikor egész Magyarországon, a Kárpátoktól Adriáig csakis magyar ujság fog létezni.

Eicher Soma.

SAISON.

FÜRDŐLEVÉL.

Arad, augusztus 23.

Kedves Honisch!

Visszajöttem a fürdőből. Hogy hol voltam, azt fölösleges megírni. Aki érdeklődik iránta, az úgy is tudja, aki pedig nem, annak minek kössem az orrára.

Annyit azonban nem akarok eltagadni, hogy sok fürdőhelyen jártam. Voltam többek között a Neptunban is. Ez volt a legérdekesebb fürdőzésem. Hallgassa meg a történetét.

Összevesztem az urammal. Nagyon, engesztelhetetlenül meggyűlöltük egymást egy napon, akkor volt, hogy elszántam magam nagy tetre. Elakartam magamtól dobni az életet, melyet meguntam. Gondolkoztam, hogy mikép vessem végét. Egyszerre eszembe jutott a jó ötlet. Magam köré gyűjtöttem családomat, a Karesi fiút, a Muczi kutyát, sőt még a szakácsnéi is, s érzékeny bucsut vettem tőlük. Azt mondtam nekik, hogy el kell tőlük válnom örökre. A jó lelkek sirtak, mintha már is a ravatalon látnának. Valami sejtelmük lehetett végzetes elhatározásomról. Aztán visszavonultam s megírtam végrendeletemet. Mellé egy levelet tettem, mely az uramnak, annak a kiállhatatlan embernek szólt. Csak ennyit írtam neki:

„A mikor ezen sorokat olvassa, én már a Neptun fürdő hullámaiban leszek. Soha többé engem élve nem lát. Ha holtan akar még látni, kutassa ki a fürdőt. Éljen boldogul és keressen magának egy feleséget, aki jobban tudja Önt boldogítani, mint én.

Ölel szerető

feleséged.”

Ez a levél, mint később hallottam, megtette a hatását. Mikor az uram elolvasta, hiteles szemtanúk állífása szerint, halotthalvány lett, kezeivel a haját kezdte tépdetni s mint az örült szaladt fel s alá.

— A Neptunfürdőbe vetette magát a szerencsétlen! — ordított s aztán leborult a levélre s csókolta.

Én pedig ez alatt elszánt nyugalommal az arcomon haladtam a Neptun felé. Agyamat elkábította már a közeli halál gondolata, láttam a Csutak embereit, a mint visznek fel a halottas kocsira.

Magam sem tudom, hogy értem a fürdőhöz. Csak azt tudom, hogy a pénztárban ülő hölgynek, akin megláttam, hogy jó keresztény, adtam egy koronát, hogy vegyen rajta gyertyát és tegye a templomban a szűz Mária szobra mellé. A jó lélek, amint beléptem a fürdőbe, imádkozott is értem s lelkem üdvösségeért.

Beléptem a halál országába. Itt aztán megesett velem az, ami a legtöbb öngyilkosjelölttel megesik. Eszembe jutott a Karesi, a Mici, a szakácsné, no meg az uram is, aki végre is nem volt olyan brutális, hogy öngyilkossá kellene válnom miatta.

A mikor szeretteim arcát magam elé idéztem s láttam azt a fekete gyászt, melybe egész családomat borítanám, meggondoltam a dolgot s minthogy jelen levelem tanúsítja, maga is láthatja, hogy nem fűrödtem meg a Neptunban.

Otthon nagy üdvrivalgással fogadtak. Az uram közben megtett mindent, hogy kimentsen a vízből. Persze már későn érkezett.

Ez volt az én Neptun-fürdőzésem tragikus története. Jó szerenese, hogy idejekorán eszembe jutott az én kis ártatlan Karesim és Mucim, különben ma a halálé volnék.

Különben igazán nem tudom, hogy mért nem tesznek kosarat abba a fürdőbe? Manapság annyi *kosár* van a levegőben, hogy elférne oda is egy belőle.

Addig is, míg a Neptunba kosár kerül, üdvözl

EVELINE.

U. i. Nem tudja, mit követett el az a szegény Mayer Guláné, hogy annyi rosszat írnak róla az újságok?

EVELINE.

SPORT.

A B.-CSABAI ORSZÁGOS TORNA- VERSENY.

(Elindulás. — A b.-csabai versenypálya. — A verseny választmánya. — A kerékpár- és vívóverseny. — Koronghajítás. — Szergyakorlatok. — Mul-rekparózás. — Futások. — A díjkiosztás és táncmulatság.)

Mikor a csabai T. E. céljául tűzte ki, hogy ez idén országos tornaversenyt fog rendezni, nem is remélte, hogy ez óriási érdeklődés mellett fog lefolyni. Nincs az az erőmérő vagy erőművelő, mely oly biztosan hatna, mint a verseny. Ez túltesz a kötelességeken, jutalmakon és sikereken. Mert azok a tornászok, kik megjelentek a versenypályán, nem azért mentek el, hogy díjat, kitüntetést nyerjenek, hanem azért, hogy erejüket és ügyességüket bemutassák a megjelenteknek. Tehát ez volt az általános cél, melyet minden tornász kedvvel és buzgalommal oldott meg. De a tornaügynek sok barátja is jelen volt, hogy láthassák, mennyire haladtak a magyar tornászok. Az ország minden részéből zarándokoltak különbözőféle egyesületek a csabai sikra. Arad városa is jó erővel volt képviselve.

Az aradi tornászok Szent István napján a nagyváradai tábla-vonattal indultak el. A hajnali órában feltűnést keltettek tornászaink az állomáson és sok bámulójuk akadt. Ifjú kedvvel, duzzadó erővel indultak el a nagy napra, hogy kivegyék részüket ők is a nagy munkából. Csabára való érkezésük alkalmával a rendezőség fogadta a vendégeket. Közös reggelizés után a versenypályára siettek, mely a város szélén fekszik.

Lehet mondani, hogy az ország legkitünőbb pályáinak egyike: úgy szépség, mint kiterjedés tekintetében bármelyik angolországi pályának (állítólag ezek az elsők!) beillenék. Ne is csodálkozzunk ezen! A város a Cs. T. E.-nek a pályát ingyen adta, sőt mi több, a verseny előtt 30 napig a saját munkásaival gondoztatta a pályát. Mert Csabán, hol majdnem minden férfi szívéen hordja a torna nemes ügyét, a sport lelkes barátai rövid idő alatt titáni munkát végeztek és minden alkalommal nagyban segítettek az ifju egyesületet. Csakis ily tényezőkkel lehetett a valóban nagy és magasztos célt elérni.

A tornaverseny, melynek védnöke gróf Wenckheim Frigyes v. b. t. tanácsos, diszelnöke pedig dr. Zsilinszky Mihály államtitkár és dr. Lukács György Békésmegye főispánja volt, a reggeli órákban vette kezdetét.

A verseny első száma az országuti kerékpárverseny volt. Távolság 32 klm. A 12 versenyző a csaba—gyulai országuton két körben mérköztek egymással. Erős küzdelem után elsőnek Péter J. (Szeged), másodiknak Duffner J. (Arad) érkezett meg. Innen az érdeklődők a Rudolf-gimnáziumba mentek, melynek tornatermében 9 óraker vette kezdetét a kardvívó verseny. A résztvevő egyesületek legjobb vívói mérköztek egymással. A legjobb vívó, ki tiszteletdíjat és aranyérmét kapott, Mészáros Ervin (M. A. C.) Az aradiak közül Lészay Ottó kapitány (I. o.), Láng O. és Schaer G. (II. oszt.) minősítési küzdelem-díszoklevelet nyertek. (Mindhárman az A. A. C. tagjai.) A kardvívó verseny 12 óraker ért véget. Ezután pedig a versenyre készülők pihenni tértek, hogy új erőt gyűjtsenek a délutáni küzdelemre.

Fél három óraker kerékpárversenynyel nyitották meg a délutáni mérközést. A távolság 1000 m. volt. Utána a korongvetés következett, melynek győztese Fóthy Nándor (N. T. E.) bajnok, (aradi születésű) ki 39 m. távolságra dobta a korongot (díszkos). Dobása nemesak ügyes, de szép is volt.

Majd a tornaszereken végbeviendő gyakorlatokra került a sor. (Nyújtó és korlát.) Egy-egy előirt és két-két szabadon választott gyakorlatot kellett bemutatni. Ez volt a versenyszámok között a legnehezebb és a legszebb. A győztes Katona Gy. (N. T. E.) lett.

Érdekes szám: a műkerékpározás következett ezután, melynek nézésével nem tudott betelni a kö-

zönség. Csupán egy kerékpáros nevezett erre — Pittoni B. (Szeged.), ki nyaktörő mutatványaival valóban feltűnést keltett. Díja: Kis ezüst érem. (Pedig aranyérmét is megérdemelt volna.) Ez ideig még hem igen mutattak be ilyen gyakorlatot, nem is csoda, ha Pittonit oly lelkesen megéljenzete a közönség.

Kimagasló pontja volt a versenynek az $\frac{1}{4}$ angol mértföldes (402 m.) gátverseny B.-Csaba város bajnokságáért. Erre 12-en neveztek, tehát nagy volt a reménység az erős küzdelemre. Elsőnek (szép előnyvel) Hellmich M. (O. T. E.) bajnok érkezett be. Érdekes volt úgy a gerelyvetés, mint a rudmagas-ugrás.

A versenyt az 1 angol mértföldes (1609 m.) síkfutás fejezte be. Öt kört kellett csinálni. (Egy kör körülbelül 320 m.) Elsőnek Bredl P. (M. A. C.), másodiknak Bodor Ö. (holt verseny) érkezett be. Szépen futott Lészay O. is, ki a harmadik díjat (ezüst érem) nyerte el.

Este 9 órakor a Széchenyi-ligetben díjkiosztás, ez után pedig táncmulatság következett. Azok a tornászok pedig, kik részt vettek a versenyben, kik a hétköznapi hareban egyszerű gladiátoroknak, közlegényeknek érezték magukat, huszonnégy óra után diadalmas hősöknek, a babérokön pihenő hadvezéreknek képzelték magukat.

Várakozáson felül jól sikerült minden. Az aradi athleták pedig a versenypályán hagyva a fáradságot, ifju tüzzel, nagy kedvvel járták a táncot a pirkadó hajnalig. Ilyen kitartás, erős akarat kell hogy jellemezze a magyar sport férfiakat, mert csak így szerez hirt és dicsőséget a külföldiek előtt!

ZÁRAY JENŐ.

*

Bajnoki uszó és evezős verseny Aradon. Rendezi Az Aradi Athletikai Club 1902. augusztus 24-én d. u. 4 órakor A „Maros“ Aradi Evezős Egylet közreműködésével.

Sorrend: 1. Race négyes evezős verseny. Elsőnek ezüst érem. Egyleti zárt. 2. 100 méteres uszóverseny. Elsőnek ezüst érem, másodiknak bronz érem. Egyleti zárt. 3. Klinker négyes evezős verseny. Elsőnek ezüst érem. Egyleti zárt. 4. 50 méteres ifjusági uszó verseny. Az aradi középiskolák felső osztályu tanulói számára. Elsőnek ezüst érem, másodiknak bronzérem. 5. Kettős pár; evezős verseny. Elsőnek ezüst érem. Egyleti zárt. 6. 1000 méteres országos uszó verseny a Maros bajnokságáért. Elsőnek arany-érem bajnoki szalagon és a „Maros bajnoka 1902.“ cím. Másodiknak ezüst érem, harmadiknak bronz érem. 7. Egyes (skiff) evezős verseny. Elsőnek ezüst érem. Egyleti zárt. 8. 300 méteres uszó verseny, (handicap.) Egyleti zárt. 9. Fülelabda mér-

közés a „Maros“ aradi evezős-egylet és az Aradi Athletikai Club között.

Az igen érdekesnek ígérkező versenynek számos vendégei is lesznek.

Ma este a gyorsvonattal érkezik Balatoni (Gräfl) Károly, a Balaton átúszás bajnoka, reggel Halmay Zoltán uszóbajnok, a M. U. E. tagja és Bicyelbauer Árpád uszóbajnok, az A. A. C. tagja. A versenyen d. u. 4 órakor a waggongyári zenekar játszik.

ELSŐ SZERELEM.

Egy dal, mit egykor megtanultam,
Mit néha ma is dúdolgok;
Egy románc, a mit meg nem untam,
Mely bánatosan sir, zokog.

Ugy tetszik, mintha most is egyre
Fülembé csengne dallama,
Reám borúl a csöndes este,
A holdas méla éjszaka.

A régi dal egy bús akkordja
Érint . . . megkapja szívemet . . .
S az ideál felém hajolva,
Halkan susogja, hogy szeret.

Nincs benne semmi, a mi fájna
Nincs rajta semmi vádoló.
Ma is a régi hű leányka,
Az álmodó, ábrándozó.

Oh, nem semmisíthet meg első
Szerelmet soha semmi sem!
Egy kis ártatlan báránnyel
Annak emléke a szíven.

Igaz gyöngyöt sir zokogása
A melyre lelkünk felüdül;
S a multnak szűzhamvas varázsa,
Nem ró fel semmit sem bűnül.

Merengő lelkem el-eltéved
Búbájos emlékek között,
Mikre egy bús arc szelid fényt vet,
Egy álmodt világ fölött.

S egy visszasírt percben remegve
Sóhajtom a kedves nevet.
S vélem, mintha egy dal félelne
Valahonnan, mely sirja egyre
Az én első szerelmemet . . .

NIKELSZKY GÉZA.

IRODALOM.

Függetlenség. Ez a neve annak a várva várt ellenzéki lapnak, a melynek első száma, a Magyar Nemzet legnagyobb ünnepnapján, István király napján, bagyta el a sajtót. E nagy nap emlékével kapcsolatban írta meg szép bekészöntőjét *Benedek Árpád*, a lap felelős szerkesztője. Az ismert publicista e cikkével újabb tanujelét adta részrehajthatlanságának; melynek igazában látjuk a biztosítékot arra, hogy a „Függetlenség“ mindenkor egyenes szókimondó ujság lesz. *Szigoruan* betartva azt a hitvallást, mit *Kossuth* halhatatlan nevének a jegyében zászlajára felirt.

Müller Károly az aradi függetlenségi párt elnöke a főszerkesztője az új lapnak: segéd-szerkesztője pedig *Székely Miklós* ismert aradi ujságíró. *Nagy Sándor dr.*, *Kiss Ferenc* és és több aradi jótollu író támogatja a *Függetlenséget*, mely előreláthatólag életképes is lesz.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Zilahy Gyula társulata Gyulán.

Ugy látszik, hogy Zilahi Gyulának jól üt be a gyulai saison. Legalább arra mutat az a szép fogadtatás, a melyben őt Gyulán részesítették. Ugyszintén a bérlet tekintélyes összege: és mint értesülünk, a sűrű teltházak az erkölcsi siker mellett az anyagot is fényesen biztosítják.

A gyulai szezonban nagyobbára az Aradon színre került darabok fognak menni. Ujdonság lesz *Fényes Samu* híressé vált drámája, *Kuruc Feja Dávid*. Az Aradon is előadott *Faust-on* kívül bemutatja a társulat a *Bajazzok-at*. Előadják továbbá *Dálnoki Nagy Lajos* alispán poetikus verses darabját *A Harag-ot*.

A gyulai hat hetet egyben arra használja Zilahy, hogy az aradi szezon kezdetén előadásra kerülő darabokat betanulja a társulat. Így próóák folynak majd a *Hunyadi László* operából, mely ősszel a megnyitó előadás lesz Aradon, továbbá a *Lohengrin-ből*.

Október folyamán színre kerül Aradon a *Tékozló* című látványos darab is, melynek gyönyörű díszletei lesznek. *Végh István* színházi festő, már sokat elkészített a darab díszleteiből, így egy üveg termet és egy pavillont, melyektől méltán nagy hatást várnak.

Az a verzió, hogy Zilahi Gyula megválna az aradi színház igazgatásától, — nem felel meg a valóságnak. Mi kérdést intéztünk Zilahihoz ebben az ügyben: és ő kijelentette, hogy az csupán rosszakaratu híresztelés, neki eszéágában sincs Aradot itt

hagyni. Az eddigi nem remélt fényes anyagi eredmény, úgy szintén a nem éppen megvetendő erkölcsi siker is készíti őt arra, hogy az alapnélküli híresztelésekkel szemben az ellenkezőt bizonyítsa be.

Az igaz, hogy Zilahi a Nemzeti Színházhoz újabb tíz évre írt alá egy szerződést, de mint fizetés nélküli tagja a színháznak. De erre kénytelen volt a nyugdíj-jog fentartása miatt. Amire majd csak azért is kell, hogy reflektáljon, mert tett ő mint művész annyit a Nemzeti Színháznak, hogy az vele megtehetette azt az előzékenységet, hogy őt fizetés nélkül újabb 10 évre a színházhoz kötötte. Hogy Zilahy ilyenképen biztosította magát, az neki mint művészek, mint embernek és mint családapának is kötelessége volt: már azért is, mert a mostani nem egészen bizonyos kultur vállalkozásért felbehagyta a karrierjét, — ott hagyta a bizonytalanért, a biztosat, a kenyerét.

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **Az orosz cár lemond.** A világ leghatalmasabb uralkodója, a minden oroszok ura meg akar válni ősei trónjától. Uglátszik, hogy terhére van az uralkodás, szelid és nemeléggé férfias lelke, nem képes ellentállni annak az ősi vad erőnek, a bigót konzervatívizmusnak: mi nem akarja befogadni a népek javára és boldogságára azt a szellemet, mit a gyenge, de felvilágosodott nemeslelkű cár szeretne beoltani az ő népe lelkébe.

Moszkvából érkező magánjelentés szerint a cár bizalmas tanácsadói előtt (akik a legbigótabb) konzervatívok) a leghatározottabban kijelentette, hogy testvére, *Alexandrovió Mihály* nagyherceg javára lemond a trónról. Az orosz cárt az országban dúló fejtelenség egészen elkészerítette. Nem érez magában elég akaraterőt arra, hogy a megújuló forradalmi eszméket a legerélyesebb határozatokkal gyökerökben kiirtsa. A cár ez elhatározása a legkomolyabb, mert többször említette, hogy hanyatló testi ereje az uralkodói izgalmakat nem bírja ki. Az oroszok cárja tehát a közel jövőben *Alexandrovió Mihály* lesz, ha csak a cárné, akinek a lebetegedését szeptemberre várják, trónutóddal nem ajándékozta meg férjét.

Hogy a közel jövő méhében rettenetes dolgok lehetnek készülöben, azt a gyenge lelkű cár sejtí is. És előre menekülni akar már csak a szellőjétől is annak, a mi pusztító orkánná fejlődhet Oroszországban.

*

+ **A viszhang.** Oh Tihanyak riadó leánya, te *viszhang* szállj ki szent hegyed közül!

De nem igen száll ki többé. Mert a „zengő bérc“ alá nyaralót építettek; verandás, függőlámpásos, zongorás, guvernántos és tenniszes pesti nyaralót. Szomorúsága ez a szegény nymphának. Mikor

röppenni akar, vinni és hozni csengő terhét, a hangot, átlátszó szárnya, tiszta lába beleütközik a patent füstfogóval felszerelt, de mégis kormos kéménybe. Hát inkább nem száll ki szent hegye közül.

S így van ez már jó tíz esztendeje. Megolvasható a Pallas Nagy Lexikonában is. A sajtó meg csak most siratja el a riadó leányt. Szerencse, hogy vagy hatodszor. Mert nemcsak jó Lupa Péternek, a szentendrei Gül-babának van hat halála, hanem a tihanyi ekhónak is. Kár, hogy mind a hat nem nélkülöz minden alapot és nem légből kapott koholmány. Ezuttal a magyar sajtó legalább helyén használhatta volna kedves német igéit; mert az ekhó csakugyan entbehrol minden Grundot, sőt egész valója aus der Luft gegriffen ist.

Sok magyar ember fájó szívvel vette Velence márkteri tornyának a pusztulását . . . De mikor Magyarországon, a mi édes hazánkban indul valami ősrégi tulajdonunk, büszkeségünk pusztulásnak: akkor alig akad egy-két sovén magyar, ki tiltakozó szóval éljen az erőszakos pusztítás ellen.

Mikor fogod belátni már magyar nép? — hogy először is a magad bajával kell hogy törődjél. A részvét érzelme nagyon szép és dicséretes dolog — de csak akkor, hogyha legeslegelső sorban magadról nem feledkezel meg.

*

○ **Kulturhare Franciaországban.** Franciaországban a Combes-féle egyesületi törvény végrehajtása több helyütt komoly akadályokba ütközik. A hatóság, amelynek a szerzetes- és apácakolák kiűritését végre kell hajtania, eddig körülbelül százötz helyen a klerikális és royalista főuraktól fölingerelt nép ellenállásával találkozott. A parasztok a hatóság közeledésekor félreverik a harangokat s aztán százával, ezrével tódulnak a kiűritendő kolostor épülete elé és sárral, szeméttel, kővel, petróleummal leöntött égő fahasábbal s égő szalmával dobálják meg a hatóságot, csendőrséget és katonaságot.

Igaz, hogy a Combes-féle törvény erélyes végrehajtását Franciaország zöme megnyugvással és lelkesedéssel fogadja, de az a száz egynehány helyütt történt ellenszegülés mégis csak nyílt megtagadása az államhatalom elismerésének. És Franciaországban mégis — csodálatos dolog — eddig sehol sem okoztak vérfürdőt ezek a helylyel-közzel föllépő lázongások. A csendőrség és katonaság minden egyes esetben a legnagyobb mérsékletet tanusította a tömeggel szemben s fegyverhasználatra mindenütt csak végső szükségben került a sor. Ugy, hogy az összes esetpatétkban alig néhány sebesülés történt. Franciaország kormányát s hatóságait ugyanis áthatja az a nagy nemzeti öntudat, amely még a felbujtott, elvakított lázongókban is mindig a saját vérét, a népet, a nemzet erőforrását, támaszát látja és kiméli. Épp úgy, mint a szigorú, igazságos apa, aki enge-

detlen gyermekét megfenyíti, de azért szeretetével még haragjában sem fordul el tőle sohasem.

Irigykedve pillantunk Franciaország felé, amely, mint éppen a hatóságoknak a Combes-féle törvény végrehajtásában mutatkozó mostani eljárása tanusítja, kimélni tudja a maga népét. A magyar kormányok — fájdalom — nincsenek a politikai érettségnek s nemzeti fajszeretetnek azon a magaslatán, hogy a magyar nép iránt a kellő mérsékletre intené hatóságait, rendőreit, csendőreit és a katonaságot. Hányszor láttuk már Budapest utcáin a gyalogjárókon vágatában végigmenni a lovas rendőrséget, huszárságot s régebben, az antiszemita tüntetések idején az akkor még itt levő dsidásokat. Hány gyanútlan, ártatlan, békés polgárt, asszonyt, gyermeket tiportak le ezek az utcán harminc év alatt, hányat kaszaboltak össze, csak azok a családok tudnák megmondani, akiknek tagjai közül ezt vagy amazt megnyomorították vagy éppen megölték a katonák vagy rendőrök. Vidéken is, a magyar faj drága törzsökét, a magyar parasztot, hányszor érték a hatóság által kirendelt csendőrség és katonaság gyilkos golyói, arról nagyon is világos adatokat találhat bárki, ha végiglapozza az utolsó harminc esztendő óta lezajlott képviselő-választások történetét. A marosvásárhelyi vérfürdő s csak tavaly Rátkay Lászlónak véres választása még tisztán emlékezetben van s az alföldi munkászavargások vérbefojtását is még sokáig keserűen fogják emlegetni Hódmezővásárhely vidékén.

Mindez azt bizonyítja, hogy akármennyire is nőtt valami rossz-századok óta a népek, a nemzetek szívéhez: a lelkiismeretes fajszeretet bölcs tapintatával, sokkal messzebb megyünk a jobb elérhetésében véreinknél; mintsem vért, életet nem kimélnő tapintatlan durva fegyveres erőszakkal.

*

× **A törvénytelen gyermek joga.** Tudvalevő dolog — hogy Magyarországon még az egyszerű pusztai paraszt is előítélettel viseltetik a törvénytelen gyermek iránt és zabi kölöknek nevezi azt. Ugy szintén a társadalom minden rétegében csak megvetésre és mellőzésre talál a szerelem gyermeke. Ki van zárva atyjától, mindenképpen joggal megkövetelhető gondoskodásáról, neveléséről, vagyon örökösödéséből. A törvénytelen apa családja részéről örökös üldözésnek van kitéve. A magyar törvény eddig nem ismer paragrafust arra, hogy megvédje a törvénytelen gyermek jogát az apával szemben. Másként lesz ez most Oroszországban, a tőlünk minden tekintetben vissza maradt országban. Ott most újabb törvényt alkotnak a törvénytelen gyermek joga érdekében. Hogy ne csak a ma már keserves életet adja meg neki az apa, hanem a nevét is biztosítani fogja neki az orosz törvény, mindazokkal a családi kiváltságokkal, mit a törvényes gyermekek élveznek.

Vajjon mikor kopogtat be a magyar parlamentbe az emberszeretet jegyében az a törvényjavaslat, amivel a nagyon is visszamaradt Oroszország bennünket megelőzött.

△ **A munkakiállítás.** Gelléri Mór, a nagy iparszakértő, cikket írt a minap a vidéki kiállításokról. Ebben ledorongolja a verseci és megdicsérte a nagybecskereki kiállítást. Hogy amaz flancool és keveset mutat, emez szerény, de annál több a belső értéke. Azért hoztam fel ezt, mert az aradi tanoncok és segédek munkakiállítását oda akarom sikkasztani a nagybecskereki mellé. Lehet, hogy Gelléri Mór nem is tudja, hogy itt Aradon is van kiállítás, ám ha tudja, biztosítom, úgy ugyanaz lett volna a véleménye róla, mint a nagybecskerekiről. Szegény keretben, megnyitási dob és cintányér nélkül, olyan ez a kiállítás, mint egy drágakő ócska, értéktelen ajourban. És mi, aki szokva vagyunk ahhoz, hogy minden kiállítást miniszter nyisson meg, hogy zászlók lengjenek a házak tetején, és banketteken prüszköljünk a hazafiságtól kiállítások idején, önkéntelenül is kevésre becsüljük ezt a szerény, de igazi munkaversenyt. Nem a mi hibánk, évtizedek gyakorlata öntötte belénk azt a meggyőződést, hogy csak az a szép kiállítás, a hol miniszter beszél, s parkirozott területén, muzsikaszó mellett nézzük meg a cifra pavillonokban kiállított munkákat. De azért, aki az aradi munkakiállítást meglekinti, ha evvel az előítélettel megrontva nézi is meg ezt az ügyes dolgot, kénytelen leróni az elismerés adóját, azoknak, akiké a kiállítás ötlete volt.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá ezimzendők.

G. Z. G. Arad. Sziveskedjék velünk a nevét közölni, de nem egy nyitott cédulán, mint ahogy mostani kérését tette: akkor kérését teljesíteni fogjuk.

K. L. Arad. Mivel mi egy makulatárát sem vagyunk részrehalók, azért kérését nem is teljesíthetjük.

D. M. Arad. Ne vegye rossz néven de, nem lehet. Jancsi. Arad. Mi csak sajnálni tudjuk önt: ugyszintén azokat is. Arra . . . ?? pedig nem reflektálunk.

Filantroppe Arad. Hátrább az agarakkal! — Ilyen dolgokban tréfát nem ismerünk . . . Ne anonim, hanem teljes névvel kérjük az ilyen bárdolatlanságokat. Azután teszünk is róla: azt biztosra veheti.

J. B. Budapest. Mi még nem tartunk ott, hogy az Ön versét honorálhatuánk és így nem is reflektálhatunk a kéziratra.

Falusi Terka. Nem, nem és ezerszer is nem tehetjük! Sajnáljuk, hogy ehhez köti a további előfizetést: sajnáljuk! . . . de, nem tehetünk róla.

Élősdiek királya. Igaza van, a címe is oly különös, — hogy a tartalma bizonynyal kétségbeesítően még különösebb lehet, mi ugyan ezt el nem olvassuk.

K. M. Arad. Elég hangulatos, de mivel nagyon el van nyújtva azért nem közölhetjük. Különben is inkább napilapba való. A kéziratot néhány napig megőrizzük.

Soborsin. Álma. Hogy lapunk tetszését megnyerte, annak felette örvendünk. A gróf urnak a példányok már elmentek.

Bakfis. Maros-IIIye. Egész bátran olvashatja a kérdezett könyveket. Styx ?? A görög mondában alvilági folyó. Stutzer? német szó, piperkőc, divattit, jelenet. A harmadik kérdésben a fogadást is Ön nyerte meg, mert úgy van, ahogy azt Ön állítja.

Tatjana Borszék. Dehogy vettük sértésnek, sőt nagyon gyengédnek találtuk a hangot. Most pedig hátásan köszönjük, hogy barátságát újra felajánlja: eskis részünkön a szerenese. A képeket kérjük.

Nem közölhetők. Hogyha már a buzakalász. — A tenisz istennője. — Elvárlak. — Falu disze. — Ki a keresztet hordja. — Népdalok.

Egy új pedálos cimbalom jutányos áron eladó. Hol? — Megmondja a szerkesztőség.

CSUTAK KÁROLY

(SZENT-MARGIT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.)

ELSŐ ARADI TEMETKEZÉSI INTÉZETE

TELEFON 37.

ARAD, SZABADSÁG-TÉR 20.

TELEFON 37.

Elvállal úgy bel, mint külföldön temetések rendezését a legdiszesebb és a legegyszerűbb kivitelig, de mindig mérsékelt díjazás mellett.

RÉVÉSZ NÁNDOR

KÖNYVKERESKEDÉSE.

Aradon, Szabadság-tér 20. szám. — Városi és megyei telefon szám 265.